

Hur kunne dette ske?

ANNA LINDH

Maria Olsen

Sverige led en oerhörd svår förlust när vår mest lysande politiker Anna Lindh plötsligt blev knivhuggen i förra veckan och hastigt avled. Vi är många som känner både sorg och vrede över händelsen. Hur kunde detta ske? Ännu en svensk toppolitiker har mördats och därmed rönt samma öde som Olof Palme 17 år tidigare. Det känns tomt efter Anna Lindhs död samtidigt som alltför många uppklarade frågor återstår och mystiken tätnar inte minst i och med att hennes död inträffar på en sådan historiskt laddad dag som 11 september.

Tre och ett halvt år tidigare hade jag äran att träffa Anna Lindh personligen under ett av hennes besök i Malmö då hon inspekterade några EU-finansierade företagsprojekt. Jag och min man Búi Tyril berättade för henne om vår dåvarande lokaltidning som hade en viss anknytning till några av projekten. Det som då slog mig var att hon var förvånadsvärt ungdomlig i uppträdandet – hon verkade inte alls känna sig förpliktigad att uppträda i någon slags "politiker" roll, eller rättare sagt som en utrikesminister. Det var som om hon inte var medveten om detta rollspel – eller var hon helt enkelt bara sig själv: trevlig, ödmjuk och lyssnade med stort intresse. Förmodligen var det en av förklaringarna varför hon blivit så populär. Som journalist Ingrid Hedström uttryckte det i en DN artikel: "Utländska journalister fascinerades av den blonda tvåbarnsmamman som på dagen spelade en stjärnroll på världsscenen och på kvällen tog pendeltåget hem till Nyköping."

Anna Lindh utsågs till utrikesminister i oktober 1998 efter att ha varit riksdagsledamot vid 25 års ålder och 1994 regeringsledamot som miljöminister. Under Sveriges halvår som EU ordförande våren 2001 fick Anna Lindh visa något av hennes potential då hon tillsammans med EU:s utrikesalesman Javier Solana och utrikeskommissionären Chris Patten tog

ledningen för EU:s försök att smida ihop medlemsländernas agerande till en gemensam utrikespolitik. Anna Lindh och EU spelade också en viktig roll för att avvärja öppet krig i Makedonien, något som i efterhand framstår som en utrikespolitisk höjdpunkt för EU. Hon vann uppskattning som en välinformerad och målmedveten politiker, en tuff förhandlare och hade ett starkt engagemang för mänskliga rättigheter och social rättvisa.

Jag kände chock och bestörtning när jag under onsdagskvällen i förra veckan gick ut på internetet för att som vanligt lyssna på svenska webbnyheter, bara för att upptäckta nyheten om att Anna Lindh blivit knivhuggen. Kunde verkligen någon vilja skada Anna Lindh av alla människor? En sympatisk kvinna som dessutom är Sveriges utrikesminister. Det kändes mycket överklagt och samtidigt riktigt obehagligt som en kusligt konkretiserad hotbild mot den svenska demokratin. Varför kunde ingen förhindra detta? Det var också

helt ofattbart att gärningsmannen kunde försvinna spårlost utan att bli tagen. Inte ens ett enda vittne kunde beskriva honom ordentligt. Som om alla var helt handlingsförlamade. Hade inte vår utrikesminister, den mest profilerade personen under folkomrustningskampanjen för euron, något livvaktsskydd?

Jag lyssnade med jämna mellanrum under kvällen på nyheterna och surfade runt på webbtidningarna. Vid midnatt informerade Göteborgs-Postens nätversion att operationen fortfarande var igång men läget var kritiskt. Läsarna kunde också läsa Anna Lindhs sista chatt med GP:s läsare om folkomröstningen om euron samma dag dådet ägde rum. Detta visade sig vara Anna Lindhs sista politiska handling innan hon dog. Efter en orolig natt då dödsbeskedet på morgonen snabbt spreds ut i världen kändes allt väldigt tomt. Sveriges stolthet, många framtidshopp – en given efterträdare till statsminister Göran Persson - hade så hastigt tagits ifrån oss.

Läsarbrev strömmar in på landets redaktioner och en Josephin skriver så här. "På sätt och vis känns det lite konstigt att bli så ledsen och förtvivlad över en främlings bortgång. För de flesta av oss kände inte Anna Lindh personligen. Fast på ett annat plan är det inte alls konstigt att gråta och snövråla över Anna Lindhs död för hon representerade vår, och demokratins, röst 'där ute'. För mig har den varma känslan av stolthet främst spritt sig i kroppen när någon nämner Sveriges öppenhet, Sveriges kämpande för mänskliga rättigheter. (...) Hon var fightern som stod på de svagas sida, hon verkade helt enkelt vara en snäll människa. För mig kommer hon alltid att vara en inspirationskälla."

Sverige är i sorg och chocktillstånd. Under loppet av två decennier mördas två av landets mest framstående politiker. Och detta i ett av världens mest konfliktfria länder. Tusentals människor tände ljus, lade ut blommor runt om i Sverige samt genom demonstrationer hedrade Anna Lindh och manifeste-

rade för demokrati och mot våld. Journalister jämförde henne med Hjalmar Branting och Olof Palme och menar på att Sverige hade en utrikesminister med samma bredd och kompetens som en Joschka Fischer eller en Tony Blair. Gråtande UD-medarbetare sörjer den bästa chef de någonsin har haft. EU kommissionären Chris Patten uttrycker det: "Mordet på Anna Lindh sände en tidvattensvåg av chock och avsky genom Europa och vidare ut i världen. Chock inför det meningslösa och slumpartade i denna onda handling. Avsky för att det gällde ett mord på en kvinna som med sådan naturlig och sprudlande vitalitet visat att ett demokratiskt utövande av politiken faktiskt kan vara ett hedervärt äventyr."

Statsminister Göran Persson sade bland annat i sitt minnestal: "Det känns så orättvist. Anna Lindh rycktes bort ifrån oss mitt i sin gärning. Mitt i sitt demokratiska arbete, det som hon satte så stort värde på. Hon hade så mycket kvar att göra, så mycket kvar att ge. Som mor,

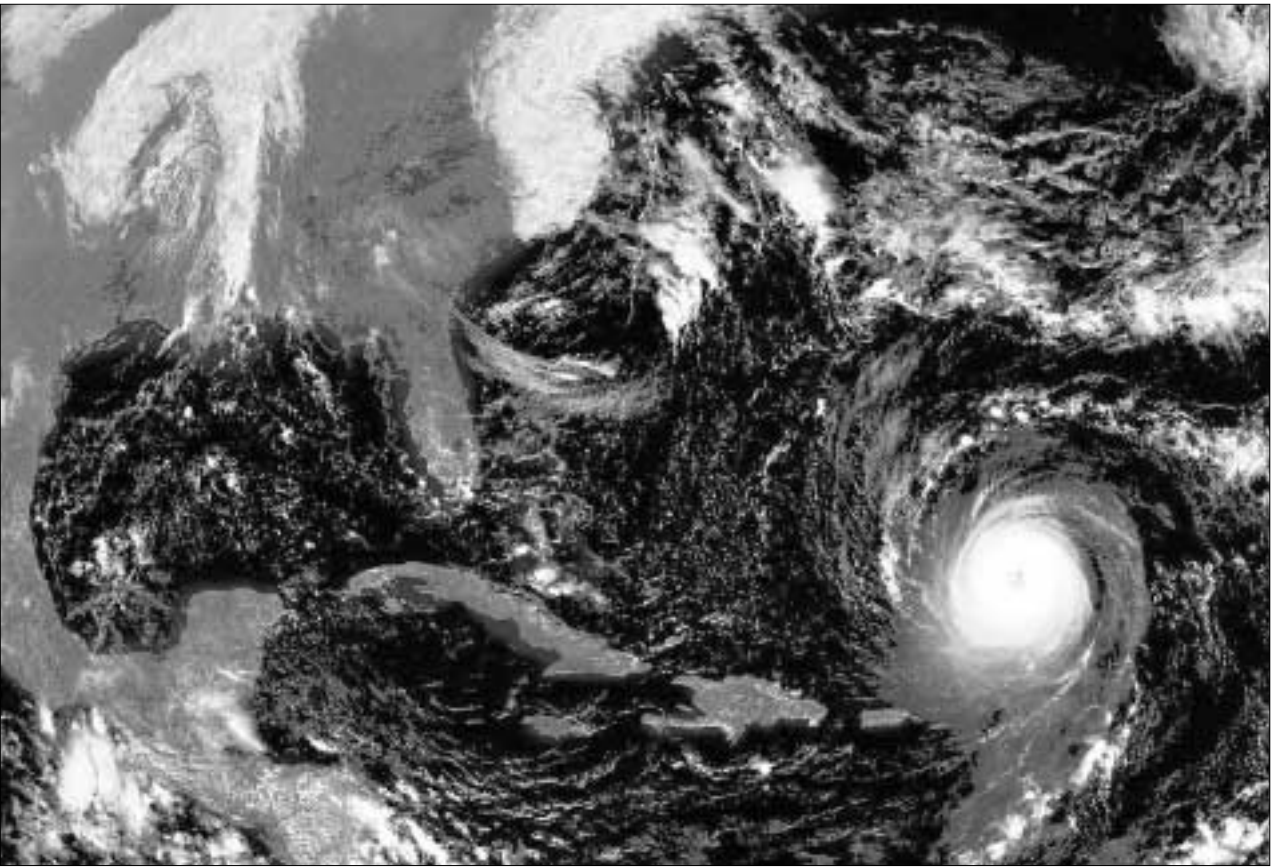
maka, vän, arbetskamrat och politiker. Det är naturligt att känna vrede och att söka enkla förklaringar när man är uppskakad. Hur kunde det få hända? Vart är Sverige på väg? Vi vill ju ha ett samhälle som är tryggt för alla. Reaktionen får inte bli att vi sluter oss. Reaktionen måste bli samlning. Vi kan aldrig försvara det öppna samhället på något annat sätt. Vi måste visa beslutsamhet och sluta upp kring de värderingar vi vill ska prägla Sverige. Det löfte Anna Lindh gav vid Olof Palmes begravning måste vi idag ge till henne. Så här sade Anna till Olof: 'Efter vår förmåga ska vi föra din kamp vidare, kampen för freden, för internationell solidaritet, kampen för ett fritt och öppet Sverige utan rasism och främlingsfientlighet. Vårt tack till dig blir att föra ditt budskap vidare...' Familjen har mist en maka och mor. Socialdemokratin har mist en av sina skickligaste politiker. Regeringen har mist ett erfaret statsråd och en god arbetskamrat. Sverige har mist en av landets viktigaste företrädare, vårt ansikte mot världen."

Efter Anna Lindhs död är plötsligt den självklara kronprinsessan borta. Analytiker menar att det politiska vakuum som uppstår i Sverige i ett sådant här krisläge måste snabbt fyllas för att inte skapa politisk och ekonomisk oro. Erfarenheterna efter mordet på Olof Palme visar också att det behövs en längre tid av politisk stabilitet innan den politiska debatten kommer igång igen. Men det blir svårt att ersätta Anna Lindhs färgstarka karisma och politiska erfarenhet. Som EU kommissionären Chis Patten minns Anna Lindh: "(Det är) ovanligt att en utrikesminister så perfekt personifierar vad utomstående anser vara det bästa med landet. Anna gjorde verkligen det. Som en ledare för en storartad professionell utrikesförvaltning, med en sofistikerad inställning till de komplexa förhållanden som råder inom utrikespolitiken i det 21:a århundradet visade Anna Europa och världen att det verkligen är möjligt att tala om etik och utrikespolitik i samma andetag."

Maria Olsen er svii, men arbeidir sum fotografur í Foroyum. Sosíalurín hevur biðið hana hugleiðt um drápið av Onnu Lindh

UTTAN ÚR HEIMI

Mynd: Reuters

Ársins ringasta ódn á veg ímóti USA

Veðurmenninir rokna við, at ódnin "Isabel" fer at raka amerikonsku eysturstrondina í morgin

VEÐUR

Arni Joensen
fartekst@mail.dk

Í statunum North Carolina, Virginia, Maryland og Pennsylvania eru fólk farin

at fyrireika seg til ódnina "Isabel", sum teir seinastu dagarnar hevur flutt seg nærri og nærri amerikonsku eysturstrondini. Veðurmenninir siga, at ódnin er so ring, at hon hoyrir til ból 4, sum er tann næstringasti. Í gjár var vindferðin 205 kilometrar um tíman, men veðurmennnir vænta, at vindurin fer at minka nakað, áðrenn ódnin ber við land.

Kortini vænta fólk tað

ringasta, og seinastu dagarnar hava timberhandlarnir í South Carolina og New England selt nógv meiri timbur og plátur enn vanligt. Í øðrum handlum hava fólk serliga keypt lummalyktir.

Amerikanska herleiðslan hevur boðað frá, at hon umhugsar at flyta øll herskip og hernaðarflögur burtur úr økinum, áðrenn ódnin kemur inn á land. Samstundis hava teir sivilu

myndugleikarnir fyrireikað seg til at flyta nógv fólk burtur frá økinum fram við sjálvari strondini.

Tað var ikki SARS

Heildumyndugleikarnir í Hongkong kunngjördu í gjár, at ein kvinna, sum hevur verið til viðgerðar á einum sjúkrahúsi í býnum, hevur ikki SARS.

Upprunaliga hildu lækarnir, at tann 34 ára gamla kvinnan hevði fingið ta herviligu lungnasjúkuna. Kvinnan hevði nógvan fepur, tá hon kom á sjúkrahúsið, og onnur sjúkueyðkenni bendu eisini á, at talan kundi vera um SARS. Millum annað hevði kvinnan trupulleikar við andadráttinum. Tí varð hon avbyrgd á sjúkrahúsinum, til kanningar í gjár vísu, at talan var ikki um SARS kortini.

Myndugleikarnir í Hongkong hava sera umfatandi trygdartiltøk ímóti SARS,. Tá sjúkan gjørdi um seg seinasta vetur, doyðu 299 fólk av henni.

Smuglaðu við A.P. Møller

Danska reiðarið A.P. Møller er vorðið partur í einum smuglaramáli, sum hevur vakt ans í USA.

Herfyri sendi amerikanska sjónvarpsfelagið ABC ein pakka við evninum uran úr Jakarta í Indonesia til Los Angeles. Pakkin fór við farmaskipinum "Charlotte Mærsk", sum A.P. Møller eigur, og hóast talan var um uran, hevði sjónvarpsfelagið ongur trupulleikar við at fáa pakkan umborð á skipið og í land í USA. Endamálið við at senda pakkan við uraninum til USA var at prógva, at amerikonsku tiltøkini ímóti yvirgangi virka ikki nóg væl.

Málið er óheppið fyri danska reiðarið, skrivur Jyllandsposturin. Talsmaðurin hjá ABC sigur, at uranið lá fjalt í einari bingju við innbúgv, og at hvørki reiðarið ella umboðsmaðurin hjá tí í Indonesia spurdu, hvat var í pakkanum.

Kríggið ov dyrt

60 prosent av amerikanska fólkinum halda, at kríggið í Irak er vorðið alt ov dyrt.

Fyri einari viku síðani bað George W. Bush, forseti, Kongressina jætta næstan meiri enn 600 milliardir krónur til hersetingina og arbeiðið at endurreisa Irak aftan á kríggið. Hetta er onnur umsóknin av hesum slagnum, tí í vár fekk forsetin 550 milliardir krónur til sjálvt kríggið.

Men nú eru nógvir pengar brúktir til Irak-kríggið. Sambært einari meiningakanning hjá blaðnum Washington Post siga 60 prosent av fólkinum, at Kongressin eigur ikki at jætta umsóknini frá forsetanum. Men forsetanum nýtist ikki at stúra, tí politikarnir hava sagt, at teir fara at gera eftir áheitanini úr Hvítu Húsinum. Men teir siga seg ivast í, hvussu verður næstu ferð, tí umsitingin hjá Bush hevur longu sagt, at ein umsókn afturat kemur um ikki so langa tíð.

Nógvar skitnar íbúðir

Nógv fólk í Danmark øtaðust, tá sjónvarpið TV2 fyri nøkrum dögum síðani vísti myndir úr íbúðum, sum vóru so óruddiligar og skitnar, at ein skuldi hildið, at tær høvdu staðið tómar í árávis. Men so er ikki.

Sambært Politiken búgva fleiri hundrad fólk í tilikum íbúðum í Danmark. Myndugleikarnir víta, hvussu vorðið er, men trupulleikin er, at teir hava ikki loyvi at senda fólk at rudda og vaska íbúðirnar. Men nú halda summir politikarar, at hetta skal broytast, tí tað ber ikki til, at fólk búgva soleiðis.

Donsku politikarnir kunnu leita sær ráð í Noregi, tí har kunnu heimahjálpir og onnur fara inn í slikar íbúðir við skrubbu og sápu, sama hvat búfólkini siga. Men tað eru ikki allir norðmenn, sum halda hetta vera rætt. Tore Frost, lektari á lærda háskúlanum í Oslo, sigur við Politiken, at tað er ein spurningur, um norska lóggávan á hesum økinum ikki er í stríð við althjóða mannarættindini, tí tann einstaki má sjálvur ráða fyri, hvussu hann húsast.